

NEB - GRADE XII

2082 (2025)

ऐच्छिक नेपाली

(रजिस्ट्रेशन नम्बरका सुरुका दुई अङ्क ७८, ७९, ८० र ८१ भएका नियमित तथा

आंशिक परीक्षार्थीहरूका लागि)

विद्यार्थीहरूले सकेसम्म आफ्नै शब्दमा उत्तर दिनुपर्ने छ । दायाँ किनारामा दिइएको अङ्कले पूर्णाङ्क जनाउँदछ ।

समय :- ३ घण्टा

पूर्णाङ्क : ७५

समूह 'क'

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

[४×५=२०]

१. तलको कथांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

निस्पट्ट अँध्यारो रात । घरभित्र पानी, कोठाभित्र पानी, पानी नै पानी, जताततै पानी । धनिया चमार चिच्यायो र चिच्याएको चिच्यायै फुसको घर ढल्यो । चिच्याएको चिच्यायै केटाकेटी, चिच्याएकी स्वास्नी, चिच्याएको आवाज गायब । ऊ भएभरको बलले पानीमा हातले छ्यापछ्यापती गर्दै स्वास्नी, केटाकेटीलाई खोज्यो । ऊ हिँड्न खोज्यो, दौडन खोज्यो । भए भरको बलले आँखा च्याती-च्याती स्वास्नी, केटाकेटीलाई खोज्यो । सब बेकाम र निरर्थक । पछि ऊ शिविरमा पुगेको थियो, हुलमुलको एउटा मान्छे भएर ऊ बसेको थियो र पानी-पानी चारैतिर भएकाले पानी पानीको सपना देखिरहेको, पछि कसैले उसलाई कोट्याएर उठायो । ऊ उठ्यो, उसको हातमा केही पियो । खानेकुरा जस्तै केही चीज थियो र त्यसलाई उसले एकटक हेरिरहेको थियो ।

प्रश्नहरू:

(क) माथिको कथांशमा प्रस्तुत परिवेशबारे लेख्नुहोस् । [३]

(ख) माथिको कथांशमा कुन दृष्टिविन्दुको प्रयोग गरिएको छ ? उदाहरणसहित लेख्नुहोस् । [२]

२. दिइएको कवितांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

हरिनन्द

निषेध गर्छ माटोलाई

तर पूजा गर्छ मालिकलाई

ऊ बिना पानी

बिना माटो

फुलाउँछ फूल

माटो नछोर्छ

उमार्छ फसल

भर्छ भकारी

प्रश्नहरू:

क्रमशः

(क) हरिनन्द कस्तो स्वभावको मानिस हो ?

(ख) माथिको कवितांशले के कुराको सङ्केत गर्न खोजेको छ ?

३. तल दिइएको निबन्धांश पढी सोधिएका प्रश्नको छोटो उत्तर दिनुहोस् : [२.५+२.५]

“जब भयो राति अनि बुढी ताती” भनेभैँ जब कालले पासो हाल्दै ल्याउँछ, अनि मान्छेमा ज्ञानगुणको चासो लाग्दै आउँछ । पहिले सालीका आसक्तहरू पछि कालीका भक्त हुन्छन्, पहिले खन्तीराजमा बदनामी कमाएकाहरू पछि सन्त महाराज भई रामनामी गुध्न थाल्छन् । संसार यस्तै छ । त्यसैले आफू पनि उस्तै । साठी नपुगुन्जेल पाठीको घिच्रो पनि निमोठियो, लाठीको तिघ्रो पनि चिमोटियो । कसैको घाँटी अँठ्याइयो त कसैको गाँठी जिब्ट्याइयो । कतै जोरै भाइ लम्काइयो त कतै सोह्रै भाइ भम्काइयो । जब आँत मर्दै र दाँत भर्दै आयो अनि बल्ल घट्टमा घाम लाग्यो- ए ! महापुरुषको सङ्गत त गर्नु पर्‍यो ! मर्ने बेलामा बुढाबाले भनेका थिए - “अरू थोक नसके पनि महापुरुषको सङ्गत त गरेस् है बाबू ! ज्ञानगुण पाइन्छ, स्वर्ग गइन्छ ।”

प्रश्नहरू:

(क) लेखकले महापुरुषको सङ्गत गर्न खोज्नुको मुख्य कारण के हो ?

(ख) कतै जोरै हात लम्काइयो त कतै सोह्रै भाइ भम्काइयो भन्नुको तात्पर्य के हो ?

४. तलको आत्मजीवनीको अंश पढी सोधिएका प्रश्नको छोटो उत्तर दिनुहोस् :

साहित्य र दर्शनमा रुचि राख्थेँ घरमा घोटिनुपर्‍थ्यो हिसाब र विज्ञानमा; बाबु भन्ने गर्थे, “साहित्य पनि कुनै विषय हो र ? हिसाब गर हिसाब ।” केटाकेटीदेखि नै घुमन्ते स्वभावकी थिएँ, भविष्यमा शैलानी बनेर देश-विदेश घुम्नु र जीवनमा भेटाइएका आत्मविभोरताहरूलाई लेख्ने गर्छु भन्ने सपना र आकाङ्क्षा पाल्ने गर्थेँ । एकलै पनि घुम्थेँ, पानीमा रुझ्दै रुझ्दै पनि घुम्थेँ, खुब वन-जङ्गल चहारथेँ तर घरमा प्रतिबन्ध थियो । जूनले नुहाएको धरतीमा, फूलबारीको एकान्तमा रात बिताउन मन लाग्थ्यो; चौतारीमा सुत्न मन लाग्थ्यो तर स्वतन्त्रताको पखेटा कराप-कुरूप भाँचेर ढोकाबाहिर फालिदिँदै घाम अस्ताउनासाथ घरभित्र पसिसवन्नु पर्‍थ्यो । कत्रो विवशता, कत्रो बाध्यता आफ्ना चाहनाहरूको हत्या गर्न । तैपनि विद्रोह जाग्थ्यो बारम्बार, कहिले आँखा जुघाउँथेँ अभिभावकसँग र कहिले मुख पनि लाग्थेँ । आइमाई केटाकेटी भएर यतिखेर निस्कनु हुन्न भन्ने प्रचलन बढी थियो; त्यस समयको सामाजिक परिवेश थियो आजको भन्दा निकै साँघुरो समाज । दाजुले सिनेमा हेर्न पाउने, हामीले नपाउने ? त्यसपछि भागेर सिनेमा हेर्न सिकियो । केही समय त सिनेमाको लत नै लाग्यो ।

प्रश्नहरू:

(क) माथिको अंशमा कस्तो सामाजिक परिवेशको चित्रण गरिएको छ ? [२]

(ख) माथिको अंशमा प्रस्तुत प्रेरक सन्दर्भका बारेमा चर्चा गर्नुहोस् । [३]

समूह 'ख'

क्रमशः

कुनै तीन प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

[३×५=१५]

५. नेपाली कविताको विकासक्रम उल्लेख गरी प्राथमिककालीन कविताका प्रमुख तीन विशेषताको विश्लेषण गर्नुहोस् ।
६. आधुनिक नेपाली उपन्यासको प्रथम चरणका प्रमुख तीन धाराको उल्लेख गरी सामाजिक यथार्थवादी धाराका प्रमुख तीन प्रवृत्तिको समीक्षा गर्नुहोस् ।
७. एकाङ्की र नाटकको परिचय दिई यी दुईका प्रमुख तीन भिन्नताहरूको व्याख्या गर्नुहोस् ।
८. नेपाली समालोचनाको चरण विभाजन गर्नुहोस् र प्रथम चरणका प्रमुख तीन प्रवृत्तिको समीक्षा गर्नुहोस् ।

समूह 'ग'

कुनै दुईको सप्रसङ्ग व्याख्या गर्नुहोस् :

[२×५=१०]

९. म चाहन्छु, म उमारिदिऊँ आफूमा एक प्रतिक्रिया यी रगतमा घुसिसकेको परम्परा विरुद्ध ।
१०. वर्षाले सङ्ग्लोसित पखालेको चक्रपर्वत । आँखामा हरियो डाम बस्छ । जताततै हरियो । हरियो ... हरियो ।
११. उठ्दै छुन् हँसिया हलो र खुकुरी खुपी खुँडा बन्चरा
उठ्दै छुन् नव चेतना सहज भै आत्मा भएका दरा ।

समूह 'घ'

कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

[१×६=६]

१२. 'इरफान अलि' कथाको प्रमुख घटना समेटी सारांश लेख्नुहोस् ।
१३. 'मसान' नाटकका प्रमुख छ घटनाहरू क्रमिक रूपमा लेख्नुहोस् ।

समूह 'ङ'

कुनै तीन प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

[३×८=२४]

१४. आजको नेपाली समाजको अवस्थालाई अहल्या कविताको तुलनात्मक समीक्षा गर्नुहोस् ।
१५. 'मेरो देश' कविताभित्र विषयवस्तु र सन्देश कसरी प्रस्तुत गरिएको छ ? छोटो समीक्षा गर्नुहोस् ।
१६. गरिब निमुखा व्यक्ति न्यायको पहुँचमा पुग्न सकेका छैनन् भन्ने आफूले पढेका कथाका आधारमा पुष्टि गर्नुहोस् ।
१७. तलको कवितांशलाई रस र लयका दृष्टिले समीक्षा गर्नुहोस् :
पुरुषको प्यारी ! सङ्ग्राम संसार, विजय उसको सार
पौरुष बिना पुरुष हुन्न, तरवार विनाधार